

РИСУНОК ДРАПУВАНЬ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ

Анотація. У статті розглядається типологія і прийоми передачі складок в навчальних постановках. Досліджене дидактичне значення малюнка драпіровок як засоби розвитку аналітичного мислення студентів. На прикладі виявлення форм складок розкривається суть образотворчого аналізу пластичної форми.

Ключові слова: Типи складок, будова складки, утворення складки, матерія, тканина, драпіровка.

Аннотация. В статье рассматривается типология и приемы передачи складок в учебных постановках. Исследовано дидактическое значение рисунка драпировок как средства развития аналитического мышления студентов. На примере выявления форм складок раскрывается суть изобразительного анализа пластичной формы.

Ключевые слова: Типы складок, устройство складки, образования складки, материя, ткань, драпировка.

Annotation. In the article typology and receptions of transmission of folds is examined in the educational raising. The didactics value of picture of draperies as facilities of development of analytical thought of students is investigational. Essence of graphic analysis of plastic form opens up on the example of exposure of forms of folds.

Key word. Types of folds, device of fold, formations of fold, matter, fabric, drapes.

Постановка проблеми. Серед безлічі питань, в період навчання основам образотворчої грамоти на художньо-графічних відділеннях, виникає питання про завдання на малювання різного виду тканин. Починаючи з перших учбових постановок і закінчуючи дипломним проектом, завдання зобразити матерію є як би не першорядним, але без його рішення не можливо передати весь діапазон і багатогранність творчого задуму. Розкрити художній образ повністю. Учбові постановки, були б не настільки виразні і сухуваті.

Формулювання мети. Мета полягає в тому, щоб доповнити і якнайширше розкрити поняття складки як такої і способи передачі її зображення. Проаналізувати можливі фактурні характеристики складок того або іншого матеріалу. Визначити можливість аналізувати поведінку матерії одягу при русі, прослідкувати закономірності утворення складок, і систематизувати їх.

Результаті дослідження. У Академії мистецтв був «Клас складок» або «Клас драпіровок» де молоді дарування пізнавали, відточували свою майстерність і знання в області зображення різного роду тканин. На жаль, в сучасній програмі з рисунку на художньо-графічних відділеннях виділяється всього лише 16 годин безпосередньо на вивчення і малювання драпіровки зі складками. Решту знань, умінь і навичок в цій області студенти освоюють паралельно при роботі над іншими завданнями або самостійно. Наприклад «Натюрморт з гірським орнаментом на задньому плані, двома предметами і драпірковою» де вирішення драпіровки абсолютно другорядне.

Леонардо да Вінчі не міг пройти мимо питання про складки, і, дійсно, дав свою класифікацію складок:

- 1) «складки з виступаючими зламами», це повинно бути у щільних драпіровках;
- 2) «м'які складки» з вигинами не гострими, а кривими. Це буває у саржі, атласу, полотна, вуалі;
- 3) «великі складки» товсті драпіровки, наприклад, повсть, грубе сукно і ковдри.

Проте за часів Леонардо да Вінчі в одязі велику роль відігравав вільно спадаючий відріз матерії, драпіровки, які займали велике місце в тематичці більшості картин того часу, тому класифікація Леонардо зроблена за ознакою тільки модуля пружності матерії.

Основною ознакою при утворенні складок є напрями сил, що додаються до матерії.

Складка на матерії одягу утворюється тоді, коли матерія займає довжину меншу, ніж її власний розмір.

Матерія згинається, підкоряючись силам, що діють на неї, залежно від її фізичних даних:

- 1) матеріал, з якого вона виткана або складена;
- 2) характер переплетення ниток або волокон цього матеріалу;
- 3) всієї товщини матерії.

З цих даних створюється якість матерії, що відноситься до утворення складок, яке характеризується в теорії опору матеріалів так званим модулем пружності (E), що виражає в нашому випадку ступінь опору на згин. Потім в утворенні складок грає роль довжина відрізка матерії (точніше – квадрат цією довжини), що піддається дії, і, нарешті, найважливіше – величина і напрями прикладеної сили.

Матерія, що має великий модуль пружності, (товсте сукно, шкіра, груба парусина, парча і так далі) дають при прагненні зігнути, зім'яти їх, великі пологі складки. Навпаки, матеріали з малим модулем пружності, (тонкі шовкові матерії, тонке сукно, кольчуга) дають дрібну коротку часту складку. Крохмальна матерія, папір дають пологу велику складку і це до деякої межі згину, що характеризується їх «крихкістю», за яким відбувається злам і утворення вже незграбних, гострих, таких складок, що не відновлюються.

Основні типи складок:

1) ПРЯМІ. Складки, що утворюються від зрушення країв матерії по прямому напрямку один до одного. Цими складками є циліндрові поверхні, лежачі упоперек напрямку зрушення більш менш рівної кривизни по всій довжині. Прямі складки виходять, наприклад, якщо ми двома руками зрушимо на столі скатертину від краю до середини.

2) ДІАГОНАЛЬНІ. Складки, що утворюються від руху країв матерії, що лежать проти, в сторони так, що ці краї прагнуть встати в одну лінію,

як сторони паралелограма, що стискається. В цьому випадку в даному відрізку матерії по напрямку довгій діагоналі утворюється ряд паралельних складок, в середині – основна велика, оточена з боків меншими, подібнішими до неї. Діагональні складки утворюються, наприклад, коли ми на лежачу на столі матерію покладемо поряд обидві долоні і потягнемо її однією долонею до себе, а іншою від себе.

3) РАДІАЛЬНІ. Складки, що утворюються на матерії, коли її потягнуть за одне яке-небудь місце нормально до її поверхні або коли натиснуть її також знизу. Такі складки розміщені променями, радіусами від точки натиску, як від центру, являють собою конічні поверхні.

В утворенні цих трьох видів складок беруть участь сили, напрямки яких щодо елементу поверхні розташовуються строго по трьом взаємно перпендикулярним напрямкам, тобто по основних просторових координатах (по осях X, Y і Z), що робить вибрані складки дійсно і, безумовно, основними і єдино типовими.

Треба мати на увазі, що основні типи складок не є догмою. Тому ми беремо складку не в її елементі, а в її типовому розвитку на якійсь площині, де вже з елементарних складок, залежно від напрямку звуження сили, виявляється одна з вищенаведених трьох характерних типів складок або їх комбінацій.

Розглянемо побудову складки. Поверхня найбільшої опуклості – називається ГРЕБЕНЕМ складки, а поверхня найбільшої глибини – ДНОМ складки. Природно, що з другого боку матерії гребінь виявиться дном і дно – гребенем. Відстань по нормалі від дна складки до гребеня називатимемо ВИСОТОЮ або ГЛИБИНОЮ складки, залежно від того, від дна або від гребеня йде в даному випадку рахунок.

Угрупування прямих складок, які самі обмежують оптимальну довжину своїх гребенів і ден так, що вони утворюють навколо основи багатокутник, в якому сторони через одну торкаються своїми серединами поверхні, називається ГАРМОНІКА. Характерним елементом гармоніки є трійчастий гребінь, у вузлі якого відбувається перехід гребеня на дно.

Питання про складки дуже нескладне, але часто йому не приділяють належної уваги або просто не розуміють його, не уміють розгледіти закономірності утворення складок. А це питання заслуговує серйозної уваги. Правильне розуміння складок дозволяє використовувати їх для створення виразного динамічного образу.

Деякі поради. Малоюючи складки, слід розуміти їх прості конструкції, залежні від місця виникнення. Слід зображати не всі видимі в природі складки, а відбирати характерніші, такі, що підкреслюють форми. Студент повинен бачити і відчувати характерний масштаб форм під покривом тканини. Спочатку схематично намічати основні пропорції з подальшим зображенням на ній матерії. При малюванні складок корисно вивчати їх різні форми. Коли тканина кинута поверх предметів, напрям складок залежить

від характеру форм цих предметів. Вона облягає їх виступаючі округлі частини, а по краях розміщуються падаючі складки. На граневих поверхнях складки підкреслюють розташування площин під різними кутами. Навколо прикритих вертикальних стержнів складки мають радіальний напрям. Якщо вільно звисаюча тканина укріплена в одній точці, то утворюються падаючі вниз складки, а якщо в двох точках - вони матимуть дугоподібний напрям. При зближенні точок прикріплення тканини на дугоподібних складках виходять злами, де тканина стисла, спостерігаються глибокі складки. При натягненні матеріалу складки вирівнюються.

Знаючи теорію складок, маючи з натури людину в одязі, потрібно розуміти причину утворення кожної форми складки, і не сприймати як щось несподіване, а свідомо уявити собі, як повинна себе поведати матерія залежно від тієї або іншої пози і руху фігури людини, що зображається.

Висновки. В образотворчому мистецтві вірно намальована складка сприяє життєвості створюваного образу. Складкою на одязі художник виражає жест, функціональність руху, виражає послідовність зміни форми в часі. І нам здається, що серед атрибутів реалізму і академізму повинна існувати вимога про вірно зрозумілу і вірно використану складку, на рівні як і до знань анатомії.

Список використаних джерел

1. Барц А. О. Рисунок в средней художественной школе / А. О. Барц. - М.: Просвещение, 1963.
2. Беда Г. Б. Основы изобразительной грамматики / Георгий Васильевич Беда. - М.: Просвещение, 1969.
3. Павлинов П. Я. Для тех кто рисует / Павел Яковлевич Павлинов. М.: Просвещение, 1965
4. Ростовцев Н. Н. Академический рисунок / Николай Николаевич Ростовцев. - М.: Изобразительное искусство, 1984.
5. Школа изобразительного искусства: в 10-ти вып. - М., 1964-1965. - Вып 1-3.

Удріс І.М.

Криворізький державний
педагогічний університет

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОЮ НАУКОЮ ПРО МИСТЕЦТВО ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Анотація. На основі аналізу публікацій українських учених початку ХХ століття прослідковується процес формування концепцій теорії і історії вітчизняного етнодизайну. Особлива увага приділяється проблемі визначення національних форм українського народного мистецтва.

Ключові слова: історія, народне мистецтво, мистецтвознавство.

Анотація. Удріс І.М. Українское народное искусство как предмет изучения отечественной наукой об искусстве начала ХХ столетия. На основании анализа публикаций украинских ученых начала ХХ столетия прослеживается процесс становления концепции теории и истории отечественного этнодизайна. Особое внимание уделяется проблеме определения национальных форм украинского народного искусства.

Ключевые слова: история, народное искусство, искусствоведение

Annotation. On the grounds of the analysis of Ukrainian scientists' works of the beginning of the XX century the process of formation of our country ethnodesign theory & history conception is refraced. Special attention is paid to the problem of Ukrainian folk art national forms definition.

Keywords: history, folk art, history of art.